

Йордан Йовков

Два врага

Рахни Чобана, най-големият овчар в селото, излезе от къщи и бавно тръгна покрай плета на саята си, като внимателно оглеждаше снега. Имаше всякакви дири: на зайци, на яребици, на лисици. Дириите на лисицата се познаваха по туй, че тук-таме снегът беше по-прибръснат като с метла – там лисицата, както ѝ е обичаят, беше превъртяла опашката си. Но вълчи дири нямаше никъде.

Зачуден, Рахни се спира, крие ръце в ръкавите на кожуха си и гледа на север. От ледения вятър очите му сълзят, веждите и дългите му жълти мустаци хващат скреж. Полето е пусто, снегът си стои тъй, както си беше навалял. Няма още пътища, няма хора, няма жива душа. Но вълкът беше там – в това Рахни, стар овчар, не се съмнява. В такова време и в такъв капан звярът е като в царството си. И тъкмо защото по снега нямаше никакви дири, а вълкът виеше всяка нощ, Рахни разбра, че трябва да се пази. Той се повърна назад, спря се и се загледа във високия плет на саята си. И остана тъй доволен, че без да ще, се поозърна, като че търсеше кому да се похвали. Не беше плет, а крепост: най-напред, на една височина, колкото човешки бой, плетът беше изплетен от здрави делиормански пръти, тъй гъсто, че и пръста си дори не можеш провря; после следваше ред сухи, черни тръни; после – най-отгоре изострените върхове на коловете стърчаха като маждраци. А от кол до кол, на два-три реда беше обтегнато въже от повет. Бели волски черепи, набучени по коловете, се усмихваха отвисоко, сякаш се надсмиваха на оня вълк, който би поискал да прескочи този плет. Рахни, освен това, имаше кучета като мечки, имаше си и пушката. Все пак той си даде дума да се пази и, преди всичко, да постегне слугата си Калина.

Тоя Калин беше малко слабоумен човек. Кой е, отде е – това никой не знаеше. Една сутрин беше се спрял на портата на Рахни, като куче, изгубило стопанина си. Питаха го отде е – той се смее, питаха го де отива – пак се смее. Но имаше здрави ръце и Рахни го прибра. Лятно време ходеше с овцете сам, зиме мъкнеше тор, носеше сено, работеше най-тежката и най-нечиста работа. Можеше да го брули вятър, да го вали дъжд – нищо не му ставаше. Понякога си лягаше вън и на сутринта от разголените си меса изтърсваше снега, който беше го навалял през нощта. Едно беше лошо, според Рахни: ядеше много. Ядеше продължително, с някаква животинска наслада, с препълнени уста и с издути жили на шията си. После пиеше вода, пъшкеше и ако беше денем, веднага се залавяше за работа, ако беше вечер – отиваше сред овцете и стоплен между тях, заспиваше.

Като се върна в къщи, Рахни завари Калина, че ходи между овцете,

на които беше хвърлено сено. Той изглеждаше спокоен, както винаги.

– Калине – стросна му се Рахни, – чу ли нощес вълка, а, чу ли го? Да си отваряш очите, брей, че те одирам.

Калин го гледаше тъпо, като че не беше го чул.

– Вълкът да не доди, вълкът, чу ли?

– А... вълкът. Ами кучетата? Я плета – как ша го скочи...

Калин говореше гърлесто, объркано. И тъй като в тая минута близо до него беше Мита, по-малката дъщеря на Рахни, и се смееше, като го слушаше как приказва, той помисли, че е казал нещо весело, и сам започна да се смее.

– Не се смей, а слушай какво ти приказвам – викна Рахни, – че като грабна сопата от ръцете ти. Калин се намръщи и замълча. Той не можеше и да помисли, че вълкът можеше да доде тука. А вярно е, че той ни веднъж не беше го чул да вие, защото по това време беше спал. Рано и все тъй безгрижно си легна и тая вечер.

Същата нощ, като се връщаше от кръчмата, Рахни чу някакъв смътен, задавен глас. Той се спря и се послуша. И ето, откъм къра, откъм бялото снежно поле, дето небето беше черно, а звездите горяха една до друга и тъй бързо трепкаха, като че зъзнеха от студ, чу се вълчи вой, проточен издебело, стръвен, страховит. Кучетата на цяло село залаяха. Рахни забърза, отиде право при Калина, събуди го с ритници и го накара да си легне не вътре в саята, а при вратата. Калин ръмжа, сумтя, но скоро заспа и на новото си място.

Минаха се още два-три дни. Времето се промени и една нощ върху стария сняг наваля нов, пресен. Рано-рано Рахни беше навън и оглеждаше снега. Тоя път не близо до плета, а доста далеч от него, извън селото вече, той видя ясно отпечатани вълчи стъпки. Сърцето му започна да тупа, като че вълкът беше отпреде му. Какви пръсти, каква стъпка – като длан. „Трябва да е голям като даначе“ – помисли си Рахни и се почеса под калпака. Учуди го и това, че дирите на вълка водеха по права линия, без да се отбиват наляво или надясно. Страшният звяр като че беше преминал оттука бавно, лениво, без да се бои от кучетата, без да мисли и за плячка. Не беше ли гладен или, както някои казваха – не бяха ли челюстите му склучени? Бог да пази човека от вълк със склучени челюсти: не може да изяде ни една овца, а може да издуши цяло стадо!

Като че отведнъж да беше взел някакво твърдо решение, Рахни с бързи крачки и загрижено лице се повърна към къщи. „Тоя Калин, тоя простак – мислеше си той, – ще ми отиде стоката!“ Той не можеше да си представи Калин инак, освен че яде и спи. От яд Рахни бързаше и цял

трепереше. Той завари Калина, че подринва пред саята. Овцете още не бяха изкарани.

Без да каже дума, Рахни се спусна, грабна сопата от ръцете на Калина и с все сила започна да го удря. Калин се огъна, дигна ръце да се брани, досети се много късно да избяга и изненадан, оскърбен, с помътен ум, който не разбираше нищо, отиде до дуvara, приседна там и заплака.

– Аз да те храня тебе – викаше Рахни като луд, – ядеш като ламя, а само спиш. Не ти ли казах аз тебе ей тука да спиш, не вътре? Къра с вълци е пълен бе, живи ще ни изядат!...

Той вика, вика и най-после се махна. Мита мина скритом през саята, където овцете съвсем безгрижно преживяха, дойде при Калина и като го гледаше плахо и съжалително, каза му:

– Боли ли те, Калине?

– Боли ме, ами – продума Калин и пак заплака.

Лицето му се бърчеше и ставаше страшно грозно. Не си бършеше сълзите, а ги оставяше да мокрят страните му. В слабия му ум нямаше лоша мисъл: на Рахни, който го хранеше, той гледаше като на баща и беше му верен като куче. Всичката му ярост се насочи към вълка, към този невидим звяр, от който той ни най-малко не се боеше. И с яд и с презрение той каза:

– Ша доди вълка... дяволи ша доди...

Мита се засмя, засмя се и той. И, като стисна юмруци, като че хваше нещо, той каза дебело и весело:

– Като го фана за ушите... ша му кажа!

Но от тоя ден нататък Калин нямаше мира. Всяка нощ, ту в тоя, ту в оня час, Рахни го будеше от сън: „Калине, кучетата лаят. Я иди да видиш какво е!“ Или пък още по-лошо – не го оставяше да си дояде и пак го гонеше: „Стига си ял, Калине. Иди да пообиколиш до отлука.“ Откакто престанаха ясните нощи, вълкът вече не виеше и на Рахни се струваше, че дето е тъмно, там е и вълкът. Рахни се караше и на Мита:

– Много ядене даваш на оня, на Калина. Яде много, па се успива...

Мъка се събра в очите на Калина. Лицето му потъмня, гледаше все в земята, не се смееше. В душата му се подигаше страшна злоба, но не против други, а против вълка. Тоя вълк не го оставяше да спи, тоя вълк грабеше залъка от устата му.

Калин не знаеше какво нещо е страх. И ето, той се промени: започна сам да става нощно време да пази. Когато кучетата лаеха навън, той отиваше към тях, отиваше и по-надалеч, навътре към полето, в

тъмнината, бавеше се. „Докарах му ума в главата“ – радваше се Рахни. Но Калин не мислеше нито за Рахни, нито за овцете, а търсеше вълка. Да може само да го срещне, да го докопа с ръце!

Когато започна да изгрява месецът, навън ставаше видело и снегът лъщеше, на Рахни му дойде на ум да пази вълка с пушка. Постои, постои – омръзне му и се прибере. Но една вечер се чу силен гръм. След малко Рахни се върна в къщи и каза на жена си:

– Има да носиш вълчи кожух. Убих вълка. Не го убих, ама го раних.

Жена му знаеше, че беше попийнал, и му се скара:

– Я мълчи! Ти ще го убиеш! Що ли разлаваш барем кучетата!

Но Калин като че подуши нещо. Излизаше навън, обикаляше насам-нататък, търсеше. Рано на другата сутрин, с кука и с въже, той се упъти за сено от отлука. Не беше ял още – беше сърдит. Все пак той забеляза нови вълчи стъпки и се сепна. Малко по-нататък забеляза и капки кръв. Калин тръгна по тия дири. Кръвта беше още прясна, незасъхнала. Тая кръв и вълчите стъпки го заведоха до каменната кариера, засипана със сняг. Тук дирите свършваха. Докато Калин се оглеждаше и търсеше с очи, вълкът изскочи изпод брега току под него, метна се да бяга, но затъна в снега и се проточи. В един миг само Калин се хвърли право отгоре му, падна връз него, хвана го за ушите – за такъв случай той толкоз беше блънгувал – и го натисна. Натиска го, мачка го, души го. Под него вълкът прави отчаяни усилия да се отърве, Калин чувствава страшните му гърчове и затова удвоява силите си и още повече го натиска и бъхти с цялото си тяло. Най-после вълкът, и без това ранен още от вечерта и отслабнал, отмаля и се смири. Тогава Калин взе с едната си ръка куката, паднала наблизко, пхна я напреки в устата на вълка, после заразсуква въжето и започна да го увива от двете страни на куката и около врата на вълка и все тъй увива, увива...

Малко по-късно в двора на Рахни се събра цяло село. Всички гледаха вълка, проснат сред двора. Куката още стоеше в устата му, цял той беше усукан с въже като вързоп. Нито помръдваше, нито потрепваше пред тия хора, които викаха и дигаха шум наоколо му, които го ритаха и заплюваха. Колкото душа беше му останала, беше се събрала в очите му: те горяха, не примигваха, а погледът им като че минаваше над хората, над къщите и оградите и отиваше някъде далеч.

Рахни беше весел, като че подигаше сватба. Калпакът му беше килнат на тила, единият му мустак си висеше надолу, но другия той час по час засукваше.

- Аз го раних, а Калин го довърши – казваше той. – Бабанка Калин!
- Бре, че голямо нещо... У, то цяла мечка бе!...
- Малее, какви зъби има!
- Илия, Илия, стой настрана, че ако скочи...
- Пустия му Калин, как го улови!
- Бабанка Калин! – обади се пак отнякъде Рахни.

А в това време Калин, приседнал до стената на саята, ядеше. Не се радваше, не мислеше за вълка, не виждаше сякаш нищо. Той само ядеше. Бузите му се издуваха и шията му се протягаше, кога гълташе. Мита втори път му донесе ядене и стоеше до него. Най-после хлябът и яденето се свършиха, Калин прекара ръка по устата си, погледна Мита и се засмя диво, гърлесто.

КРАЙ

Източник: Словото
Набиране: Иван Иванов, Елина Мирчева или Мартин Митов

Публикация

Йордан Йовков, „Събрани съчинения в шест тома“, Том втори; „Български писател“,
С. 1976. Под общата редакцията на Симеон Султанов.

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/7878>]